

Суть наших взаємовідносин із читачами під цією рубрикою є максимально простою — ви запитуєте про все, що вас цікавить із галузі медичного права, фахівці відповідають.

*Вікторія Шевченко,
адвокат, член Центру медичного
права Вищої школи адвокатури
Національної асоціації
адвокатів України*

Питання поточного номера: **ЯК ОТРИМАТИ ЗАМІСНУ ПІДТРИМУВАЛЬНУ ТЕРАПІЮ ВІЛ-ІНФІКОВАНИМ ПАЦІЄНТАМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ?**

Нормативні джерела:

- Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12.12.1991 № 1972-XII.
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Порядок проведення замісної підтримувальної терапії осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів» від 27.03.2012 № 200.
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про надання паліативної допомоги та замісної підтримувальної терапії пацієнтам в умовах воєнного стану» від 04.03.2022 № 409.

У країні воєнний стан, і тому через руйнування медичної інфраструктури або активні бойові дії, тимчасову окупацію населених пунктів і неможливість доставки препаратів замісної підтримувальної терапії (надалі — ЗПТ) особам із ВІЛ-інфекцією, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання опіоїдів, сайти ЗПТ не функціонують, а пацієнти не можуть отримувати необхідні препарати.

Утім підтримувати регулярний прийом ЗПТ важливо, оскільки це допомагає людині зменшити вживання опіоїдів, знизити рівень смертності в результаті передозувань і передчасної смертності, яка пов'язана з вживанням наркотиків, та зменшити ризиковану поведінку, що пов'язана з передачею ВІЛ-інфекції та інших захворювань.

Надання пацієнтам ЗПТ в умовах воєнного стану урегульовано наказами Міністерства охорони здоров'я України від 04.03.2022 № 409 «Про надання паліативної допомоги та замісної підтримувальної терапії пацієнтам в умовах воєнного стану» та від 27.03.2012 № 200 «Порядок проведення замісної підтримувальної терапії осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів».

*Ця рубрика готується в співпраці із Центром медичного права Вищої школи адвокатури Національної асоціації адвокатів України

Потрібно зазначити, що препарати ЗПТ закуповуються за кошти програми централізованих закупівель Міністерства охорони здоров'я України і видаються учасникам ЗПТ безкоштовно. У кожній області є заклади охорони здоров'я (надалі — ЗОЗ), що впроваджують ЗПТ.

Віднайти відповідний медичний заклад, який надає такі послуги, можна за номером телефону контакт-центру Національної служби охорони здоров'я 16-77 чи за мапою центрів за посиланням: <https://zpt.org.ua/uk/map>. В умовах воєнного стану сайти ЗПТ працюють зі змінами в графіку.

На сьогодні ЗОЗ організована видача препаратів наркотичних засобів і психотропних речовин для осіб, які отримують лікування препаратами ЗПТ в амбулаторних умовах, у тому числі в умовах створеного стаціонару вдома, для їх самостійного прийому поза межами ЗОЗ відповідно до призначення лікуючого лікаря або за рецептом, оформленим на спеціальному рецептурному бланку форми № 3 (ф-3) у фармацевтичних (аптечних) закладах в обсягах, що не перевищують тридцятиденної потреби [3].

Окрім рецепта, фармацевтичні (аптечні) заклади повинні забезпечити відпуск наркотичних засобів і психотропних речовин учасникам ЗПТ також на підставі листка призначень препаратів

наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів хворим, які отримують лікування в стаціонарних або амбулаторних умовах, і виконання цих призначень за формою первинної облікової документації № 129-11/о за наявності підпису лікуючого лікаря, завіреного його особистою печаткою, та додаткового завіряння підписом керівника ЗОЗ (уповноваженої особи) та ЗОЗ в обсязі індивідуальної потреби пацієнта на термін тридцять діб [3].

Для продовження отримання препаратів ЗПТ в іншому населеному пункті України пацієнт може звернутися до відповідних ЗОЗ, у тому числі й приватних, за місцем фактичного перебування, де є центр або сайт ЗПТ, і стати на облік [2]. У такому випадку пацієнти ЗПТ мають надати документ, який підтверджує особу та відповідну підтверджувальну медичну документацію — виписку із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого за формою 027/о.

Якщо медична документація пацієнта ЗПТ відсутня, то лікар може звернутися до закладу охорони здоров'я (лікуючого лікаря) з відповідним запитом за попереднім місцем проживання пацієнта (або центру ЗПТ) для отримання інформації з питань: проведення ЗПТ, лікування пацієнта ЗПТ, видачі пацієнту препаратів для самостійного прийому, можливості отримання копії із виписки з медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого за формою 027/о.

У випадку письмового запиту до іншого ЗОЗ, лікар або ЗОЗ повинні обов'язково зазначити, що медична інформація потрібна з метою лікування ВІЛ-інфікованого пацієнта та виключно за наявності усвідомленої інформованої згоди людини, яка живе з ВІЛ, на передачу таких відомостей, наданої в письмовому вигляді [1].

Ще одним способом перевірки ідентифікації пацієнта, що є учасником ЗПТ, є перевірка лікарем центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (надалі — ЕСОЗ). Це можливо тільки за наявності в пацієнта доступу до номера телефону, який зареєстрований в ЕСОЗ, і надання пацієнтом доступу до своїх чутливих даних через повідомлення лікарю коду, який надійде у вигляді смс на його телефон.

Також лікар може перевірити дані про лікування пацієнта, що є учасником ЗПТ, у базі даних Syrex — це система управління базами даних, що розроблена Альянсом громадського здоров'я в Україні і використовується для моніторингу та обліку інформації щодо ВІЛ-інфікованих пацієнтів.

Якщо людина вимушена була виїхати за межі України, то пацієнту для безперешкодного отримання ЗПТ бажано при собі мати такі медичні документи:

- виписку з амбулаторної карти з України для підтвердження того, що людина отримує ЗПТ;
- назву препарату;
- дозування;
- результати останнього аналізу сечі на вміст ПАР;
- документи про супутні захворювання та результати обстежень, зокрема на інфекційні хвороби.

За відсутності документів, які підтверджують отримання ЗПТ в Україні, пацієнт має право розпочати лікування з етапу індукції.

У випадку виникнення питання отримання ЗПТ за кордоном радимо звертатися до представників Центру громадського здоров'я, відповідальних за супровід пацієнтів ЗПТ за кордоном.